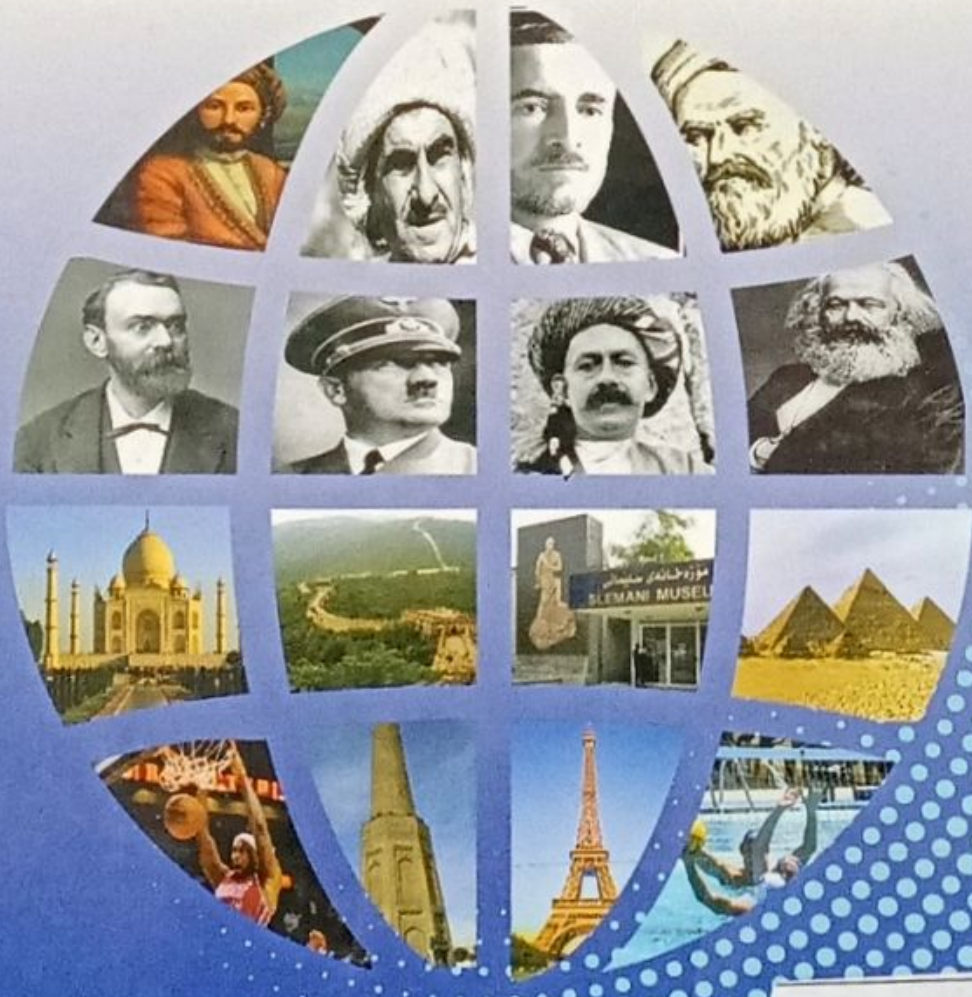
ئینسکلۆپێدیای گۆڤەند

نووسین و کۆکردنەوە
ئارام ئیسماعیل کوردستانی

20684

Preview sample - page 1 of 7 - Soran University Academic Digital Library

ناسنامەی کتێب

ناوی کتێب : ئینسکلۆپێدیای گۆڤەند

بابەت : زانیاری گشتی

نووسەر : ئارام ئیسماعیل کوردستانی

دیزاین : هۆشمەند شێروانی

چاپ و دابەشکردنی : کۆمەڵگای فەرهەنگی ئەحمەدێ خانی

تیراژ : ١٠٠٠ دانە

نرخ : ٧٠٠٠ دینار

لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتیەکان ژمارەی سپارد نی (٤٣٩) سالی ٢٠١٨ پێدراوە

مافی لە چاپدانی پارێزراوە بۆ کۆمەڵگای فەرهەنگی ئەحمەدێ خانی

کۆمەڵگای فەرهەنگی ئەحمەدێ خانی

ناونیشان : سۆران بەرامبەر پاریگا

مۆبایل: ٠٧٥١ ٢٤٩ ٠٩ ٠٧

Ahmade_xani

Ahmad_khani98@yahoo.com

ئەحمەدێ خانی Ehmedê Xanî

Preview sample - page 2 of 7 - Soran University Academic Digital Library

پێرست

ز	ناونیشان	لاپەڕە
١	پێرست	أ–ج
٢	پێشەکی	١
٣	ژیاننامەی کۆمەڵێك پێغەمبەر و خەلیفەی ڕاشدین	٣
٤	ژیاننامەی کۆمەڵێك شاعیری کورد	٢٠
٥	ژیاننامەی کۆمەڵێك ناوداری کورد	٤٧
٦	ژیاننامەی کۆمەڵێك ناوداری جیهان	٦٣
٧	ژیاننامەی کۆمەڵێك دامێنەری جیهان	٧٥
٨	جەنگە بەناوبانگەکانی مێژووی جیهان	٨٢
٩	جەنگی یەکەم و دووەمی جیهانی	٨٧
١٠	دابەشکردنی قۆناغەکانی مێژوو	٩٣
١١	بڵاردەیەك لە ڕووداوە گرینگەکانی مێژوو	٩٥
١٢	شۆڕش و ڕاپەڕینەکانی جیهان و کوردستان	١٣٦
١٣	یەکە کارگێڕیەکانی هەرێمی کوردستان	١٤٧
١٤	پارێزگای دهۆك	١٤٨
١٥	پارێزگای سلێمانی	١٤٨
١٦	پارێزگای هەولێر	١٤٩
١٧	پارێزگای هەڵەبجە	١٥٠

Preview sample - page 3 of 7 - Soran University Academic Digital Library

١٨	شوێنە گرینگ و بەناوبانگەکانی جیهان و کوردستان	١٦٩
١٩	گەورەترینەکانی جیهان	١٧٩
٢٠	نەشکەوتە بەناوبانگەکانی جیهان و کوردستان	١٨٢
٢١	بارودۆخی ئابووری وڵاتانی جیهان	١٨٥
٢٢	ئایینە جۆراوجۆرەکانی جیهان	١٨٧
٢٣	کۆمەڵێك زانیاری گرینگ لەبارەی قورئانی پیرۆز	١٩١
٢٤	یەکەم کاری کۆمەڵێك کەسایەتی ناوداری جیهان	١٩٥
٢٥	تیرۆرکردنی هەندێ کەسایەتی ناوداری جیهان و کوردستان	١٩٧
٢٦	ڕێکخراوی نەتەوەیە کگرتووەکان	١٩٩
٢٧	دەستەواژە و چەمکە سیاسیەکان	٢٠٩
٢٨	خەڵاتی نۆبڵ	٢١٥
٢٩	براوەکانی خەڵاتی نۆبڵ	٢١٧
٣٠	بواری ئاشتی	٢١٧
٣١	بواری ئەدەبیات	٢٢٤
٣٢	بواری ئابووری	٢٣٠
٣٣	بواری فیزیا	٢٣٣
٣٤	بواری کیمیا	٢٤٣
٣٥	بواری پزیشکی	٢٥٠
٣٦	کۆمەڵێك زانیاری لەبارەی گیانەوەران	٢٦٠
٣٧	کۆمەڵێك زانیاری لەبارەی لەشی مرۆڤەوە	٢٦٣

Preview sample - page 4 of 7 - Soran University Academic Digital Library

٣٨	گەورەترین ﴿ دوورگە، نیمچە دوورگە، چیا، دەشت، بیابان، گەروو (تەنگە) ، تاقگە، پووبار، دەریا، دەریاچە، کەنداو، بەنداو ﴾ی جیهان و کوردستان	٢٦٥
٣٩	گرینگترین مۆزەخانەکانی جیهان و کوردستان	٢٧٧
٤٠	گرینگترین داهێنان و داهێنەرەکانی جیهان	٢٨٣
٤١	میژووی لەدایک بوونی کۆمەڵێک کەسایەتی ناوداری جیهان و کوردستان	٢٨٧
٤٢	ناو و نازناو و مانایی هەندێ شوێن و وڵاتی جیهان	٢٩٢
٤٣	پایتەختی وڵاتانی جیهان	٢٩٤
٤٤	کۆمەڵێک زانیاری لەبارەی وڵاتانی جیهان	٣٠٠
٤٥	دراوی وڵاتان	٣١٠
٤٦	کۆمەڵەی خۆر	٣١٦
٤٧	وەرزش	٣٢٣
٤٨	مۆندیال	٣٢٩
٤٩	لیستی سەرچاوەکان	٣٣٧

Preview sample - page 5 of 7 - Soran University Academic Digital Library

پێشەکی

ئەنسکلۆپیدیای گۆڤەند پێك دێت لە کۆکردنەوەی کۆمەلێك زانیاری گشتی لەبارەی جیهان و کوردستان. دەبێتە بانکێکی زانیاری بۆ گەلێك بواری ژیان. هەوڵ دراوە زانیاری لەبارەی زۆربەی بوارەکانی ژیان بخرێتە بەردەستی خوێنەر، یاخود ئەو زانیاریانەی کە پێویستە هەر تاکێك بیزانێت، هەربۆیەش ناخی ئەم ئەنسکلۆپیدیایە زۆر قوڵە و زۆر زانیاری بەسودی تێدایە.

ئەوەی ئەم ئەنسکلۆپیدیایە لە ئەنسکلۆپیدیایەکانی تر جیادەکاتەوە ئەوەیە کە گەلێك زانیاری لەبارەی کورد و کوردستان و کەسایەتیەکانی کورد وەك: شاعیر، سیاسەتمەدار، پۆناکبیر، سەرکردە، ...هتد تێدایە و بەشێوەیەکی زۆر پڕێك وپێك باسیان لێوەکراوە. هەروەها ئەو زانیاریانەی کەوا خراونەتەروو زۆر بەکورتی و پوختی باسیان لێوە کراوە و نەمان ویستووە بە درێژە و دەربڕینی زۆر شتەکان بخەینەروو، بەڵکو هەوڵ دراوە کەوا خوێنەر بێزار نەکەین و بە کەمترین کات ناوەڕۆکی بابەتەکە تێبگات و ئەو زانیاریانەی کە دەیەوێت بەدەستیان بهێنێت، بە کەمترین کات زۆرترین سوودیان لێ وەرگرێت. شایەنی باسە ئەم ئەنسکلۆپیدیایە لەبارەی زۆر لایەنی کورد وکوردستان دوواوە و هەوڵدراوە باس لەگشت شتە باش و چاکەکانی ئەم خاکە پیرۆزە بکرێت جا لەهەر ڕوویەکەوە بێت، لە هەمووی گرینگتر ئەوەیە کە چاو خشانەوەیەك بە مێژووی کورد کراوە و باس لە ژمارەیەك شۆڕش و ڕاپەڕین و ئەو نەهامەتیانەی کە بەسەر کورد هێنراون کراوە، هەرچەندە مێژووی کورد لە چەند لاپەڕەیەکی وا کەم تەواو نابێت، بەڵام هەوڵدراوە باس لە ڕوداوە گرینگەکان و سەرکردە کاریگەرەکان بکرێت. بێگومان ئەنسکلۆپیدیایەکی وا فرەلایەن بێ کەم وکوڕی نابێت، بەڵام دەکرێت سەرەتایەك بێت بۆ دروستکردنی ئەنسکلۆپیدیایەکی یەکگرتووی کوردی. هەروەها خوێنەر دەتوانێت لە ڕێگەی ئەم ئەنسکلۆپیدیایەوە زۆرترین زانیاری لەسەر بوارە جیاوازەکانی جیهان کۆ بکاتەوە و زانیاریان لەسەر وەرگرێت، کە لە پێرستی ئەم پەرتووکە ناماژەیان پێکراوە. سەرەڕای ئەمەش بۆ ڕاستی و دروستی هەر زانیاریەك سوود لە چەندین سەرچاوەی باوەڕپێکراو وەرگیراوە تاوەکو زانیاری ڕاست بدەین بەدەستەوە، واتە بۆ هەر زانیاریەك تەنها سود لە

Preview sample - page 6 of 7 - Soran University Academic Digital Library

یەك سەرچاوە وەرنەگیراوە ، بەڵکو هەوڵدراوە سوود لە چەندین سەرچاوە وەربگیرێت و زانیاریە پاستەکە بدەین بەدەستەوە. هەروەها لە گشت بابەتەکان هەوڵ دراوە کەوا بە پێی ڕێزبەندی (حروف ئەبجەدی) باس لە بابەتەکان بکرێت و زانیاریەکان ڕێك بخرێن.

ئیتر بەپشتیوانی خوای گەورە هەوڵ ئەدەین شتێکی باش پێشکەش بە خوێنەر بکەین و کەلێنێك پڕبکەینەوە لە بەدەستهێنای زانیاری و مەعریفەی گشتی .

ئارام اسماعیل کوردستانی

Preview sample - page 7 of 7 - Soran University Academic Digital Library